

TARYBOS NUOMONĖ**2004 m. liepos 5 d.****dėl 2004–2007 m. Lietuvos konvergencijos programos**

(2004/C 320/05)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Komisijos rekomendaciją,

pasikonsultavusi su Ekonomikos ir finansų komitetu,

PAREIŠKĖ TOKIĄ NUOMONĖ:

2004 m. liepos 5 d. Taryba išnagrinėjo Lietuvos konvergencijos programą, kuri apima laikotarpį nuo 2004 m. iki 2007 m. Iš esmės programa atitinka pataisyto „Stabilumo ir konvergencijos programų turinio ir formos elgesio kodekso“ reikalavimus duomenų pateikimui.

Biudžeto strategijos, kuria paremta programa, tikslas yra „užtikrinant ekonominės politikos tikslų sėkmingą įgyvendinimą, siekti cikliškai subalansuoto valdžios sektoriaus biudžeto“, nors ši strategija nėra išsamiai atspindėta programa siekiamuose biudžeto deficito rodikliuose. Visų pirma programa numato, kad 2003–2007 metais deficitas sumažės vos 0,2 procentinio punkto, ir prognozuojama, kad 2007 m. deficitas sudarys 1,5 % BVP. Tai bus pasiekta didinant tiek pajamų, tiek išlaidų dalį BVP. Per programos laikotarpį numatoma, kad pajamų santykio padidėjimas sudarys 2 procentinius punktus, pirmiausia dėl žymiai padidėjusių nemokestinių pajamų, susijusių su ES finansine pagalba. Prognozuojama, kad pajamos iš mokesčių padidės 0,4 procentinio punkto BVP, nepaisant planuojamo kelių mokesčio panaikinimo 2005 metais, dėl kurio pagal apskaičiavimus tais pačiais metais biudžeto pajamos sumažės 0,5 % BVP. Po žymaus išlaidų dalies sumažinimo per pastaruosius penkerius metus prognozuojama, kad išlaidų santykis padidės 1,8 procentinio punkto per nagrinėjamą laikotarpį, ir tai galima paaiškinti tuo, kad padidės pirminės išlaidos, kurios bus tik nedideliu mastu kompensuojamos dėl numatomų mažesnių palūkanų išmokų. Pirminės išlaidos, numatoma, padidės daugiausia dėl „kitų išlaidų“, kurios, kaip tikimasi, padidės 0,9 % BVP, daugiausia dėl įnašų į ES biudžetą ir dėl pervedimų ir subsidijų, kurios turėtų išaugti 0,7 % BVP, daugiausia dėl didėjančių subsidijų ūkininkams, kompensacijų už prarastas rublines santaupas, nekilnojamojo turto grąžinimo planų ir pensijų reformos. Planuojama, kad per pirmuosius dvejus programos metus valstybės bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo dalis žymiai padidės 1 % BVP, tačiau sumažės iki 3,1 % BVP 2007 metais, išlikdama maždaug 0,2 procentinio punkto didesnė už pradinį 2003 metų lygį.

Makroekonominis scenarijus, kuriuo paremta programa, atspindi gana teigiamas augimo prognozes. Ypač prognozuojamas augimo tempas 2005 metais, kuris buvo padidintas nuo 6,5 %, numatytų 2003 m. pasirengimo stojimui ekonominėje programoje, iki 7,3 % konvergencijos programoje, atrodo itin palankus. Programoje numatytos vidutinio laikotarpio augimo prognozės, nors atsargesnės nei numatomos per pirmuosius programos metus, vis dėlto yra santykinai optimistinės. Infliacijos prognozės atrodo pakankamai realistiškos.

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1. Šiame tekste nurodytus dokumentus galima rasti šiame tinklalapyje: http://europa.eu.int/comm/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

Programa numatyti valdžios sektoriaus biudžeto deficitai yra mažesni nei 3 % BVP pamatinės vertės kiekvienais metais. Tačiau tokie rodikliai neatitinka siekio per programos laikotarpį užtikrinti artimą subalansuotai biudžeto būklę. Be to, programoje numatyta biudžeto strategija neužtikrina pakankamo patikimumo, kad nebus pažeista 3 % BVP biudžeto deficitų riba esant normaliems makroekonominiams svyravimams, bent jau pirmaisiais programos laikotarpio metais. Biudžetas gali būti vykdomas ir blogiau, nei planuojama. Ypač pirmiau minėtoji makroekonominio pobūdžio rizika bei ankstesnis išlaidų perviršis daugiausia dėl geresnio nei tikėtasi biudžeto surinkimo, kelia pavojų numatytiems biudžeto rodikliams.

Atsižvelgiant į pirmiau išdėstytas aplinkybes, jeigu augimas pasiekia programoje numatytus rodiklius, Lietuvai rekomenduojama toliau siekti pažangos užtikrinant artimą subalansuotai biudžeto būklę, ypač atsižvelgiant į didelį einamosios sąskaitos deficitą bei vidaus paklausos sunkumus. Be to, Lietuvai rekomenduojama biudžetą vykdyti labai griežtai, siekiant sumažinti riziką, kad 2004 metais bus pažeista 3 % pamatinė vertė. Galiausiai Lietuvos valdžios institucijoms rekomenduojama deficito sumažinimui naudoti didesnes nei planuotas viršijančias pajamas.

Lietuva turi santykinai geras galimybes padengti biudžeto išlaidas dėl senėjančios visuomenės, nors ilgai gali atsirasti tam tikra rizika. Šiuo metu siekiant pagerinti viešųjų finansų ilgalaikį tvarumą yra įgyvendinamos kelios priemonės, kuriomis numatoma pagerinti amžiaus priklausomybės santykį ir modernizuoti pensijų bei sveikatos apsaugos sistemas. Vis dėlto išlieka rizikos, susijusios su trumpalaikėmis išlaidomis įgyvendinant pensijų bei sveikatos apsaugos sistemas reformas bei su neįvykdytais sąlyginiais įsipareigojimais. Kad viešieji finansai ir toliau turėtų tvarų pagrindą, būtina užtikrinti pakankamą pirminį perteklių.

Pagrindinės Lietuvos konvergencijos programos prognozės

	2003	2004	2005	2006	2007
Realaus BVP augimas (%)	9,0	7,0	7,3	6,6	6,3
Užimtumo augimas (%)	2,0	0,7	1,0	0,2	0,2
HVKI infliacija (%)	- 1,2	0,9	2,0	2,1	2,5
Valdžios sektoriaus balansas (% BVP)	- 1,7	- 2,7	- 2,5	- 1,8	- 1,5
Bendroji valstybės skola (% BVP)	21,5	22,4	22,2	21,4	21,0